

عملکرد شاخص بهره‌وری سرمایه در بخش صنعت طی برنامه‌های توسعه

هدیه وجدانی طهرانی، عضو هیات علمی موسسه مطالعات و پژوهش‌های بازرگانی

موج

نهاد سرمایه از جمله مهمترین نهاده‌های موثر در تولید کالاها و خدمات می‌باشد. رشد اقتصادی هر کشور رابطه مستقیم با میزان سرمایه‌گذاری در آن کشور دارد و هرچه بهره‌وری عامل سرمایه بالاتر باشد آهنگ رشد اقتصاد سریعتر می‌گردد. بکارگیری فن آوری عقب‌مانده، عدم توانایی در استفاده از ظرفیت کامل، عدم توجه کافی به امر تعمیر و نگهداری، کمبود نیروی انسانی متخصص و کارا در استفاده از عامل سرمایه، ضعف مدیریت و غیره از عواملی هستند که در عدم بهره‌وری سرمایه نقش اساسی و تعیین‌کننده را ایفا می‌کنند. بهره‌وری عامل سرمایه از نسبت ارزش افزوده تولید به میزان ذخایر سرمایه موجود در اقتصاد به دست می‌آید. بررسیهای انجام شده در ارتباط با متوسط رشد شاخص بهره‌وری سرمایه در بخش صنعت، حاکی از آن است که این شاخص:

• طی سالهای اجرای برنامه اول توسعه (۷۲-۱۳۶۸):

➤ معادل ۵/۲۷ درصد و بیشتر از متوسط رشد شاخص بهره‌وری سرمایه (۲/۱۶ درصد) در طی دوره (۶۸-۸۶) بوده است.

➤ بیشترین میزان را در میان برنامه‌های توسعه داشته است.

➤ بالاتر از متوسط رشد شاخص بهره‌وری سرمایه در کل کشور (۵/۰۶ درصد) بوده است.

➤ بالاتر از متوسط رشد شاخص بهره‌وری سرمایه در بخش کشاورزی (۱/۵۲ درصد) بوده است.

➤ پایین‌تر از متوسط رشد شاخص بهره‌وری سرمایه در بخشهای معدن (۸/۶۸ درصد)،

ساختمان (۱۸/۰۸ درصد)، آب و برق و گاز (۷/۲۲ درصد) و حمل و نقل و انبارداری (۶/۲۴ درصد) بوده

است.

• طی سالهای اجرای برنامه دوم توسعه (۷۸-۱۳۷۴):

➤ معادل ۱/۸۱ درصد و کمتر از متوسط رشد بهره‌وری سرمایه (۲/۱۶ درصد) در طی دوره (۶۸-۸۶)

بوده است.

➤ بیشتر از متوسط رشد شاخص بهره‌وری سرمایه در کل کشور (۰/۱۴ درصد) بوده است.

➤ بالاتر از بخشهای معدن (۴/۶۵- درصد) و کشاورزی (۳/۰۶- درصد) بوده است.

- پایین تر از بخشهای ساختمان (۱۰/۰۲ درصد)، آب و برق و گاز (۵/۶۴ درصد) و نیز حمل و نقل و انبارداری (۴/۰۴ درصد) بوده است.
- طی سالهای اجرای برنامه سوم توسعه (۷۸-۱۳۷۴):
  - معادل ۰/۴۴- درصد و کمتر از متوسط رشد شاخص بهره‌وری سرمایه (۲/۱۶ درصد) در طی دوره (۶۸-۸۶) بوده است.
  - در مقایسه با سالهای اجرای برنامه دوم کاهش چشمگیر و قابل ملاحظه‌ای یافته و به شدت تنزل یافته است.
  - کمترین میزان (۰/۴۴- درصد) را در میان برنامه‌های توسعه داشته است.
  - کمتر از متوسط رشد شاخص بهره‌وری سرمایه در کل کشور (۰/۵۴ درصد) بوده است.
  - پایین تر از بخشهای ساختمان (۷/۴۸ درصد) و آب و برق و گاز (۵/۸۲ درصد) بوده است.
- طی سه سال اول برنامه چهارم توسعه (۸۳-۱۳۷۹):
  - معادل ۱/۵۹ درصد و کمتر از متوسط رشد بهره‌وری سرمایه (۲/۱۶ درصد) طی دوره (۶۸-۸۶) بوده است.
  - بیشتر از متوسط رشد شاخص بهره‌وری در کل کشور (۰/۶۳ درصد) بوده است.
  - بالاتر از بخشهای معدن (۲/۹۱- درصد)، کشاورزی (۱/۳۹- درصد) و ساختمان (۱/۲۷- درصد) بوده است.
  - پایین تر از بخشهای آب و برق و گاز (۳/۶۵۱ درصد) و حمل و نقل و انبارداری (۳/۵۲ درصد) بوده است.